

INSTYTUT PÓŁNOCNY

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
W OLSZTYNIE

R-755/1

Koło Naukowe Historyków przy UA Gdańsk

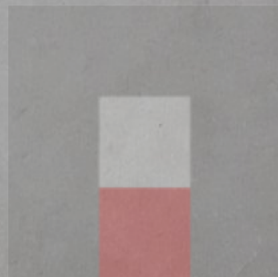
Placiscyt na Powieści
Relacje działaczy

olys, k. 83

INSTYTUT PÓŁNOCNY

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
W OLSZTYNIE

A. Część ogólna

1. Plebiscyt na Pomorzu w 1920 r.
2. W celu zbiorania pytań, przesyłać do...
3. Kto zbierał te dane, przesyłać do...
4. Jan...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...

B. Część personalna

1. Leonida Stefan, ur. 18.1.1903 r.
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...
11. ...
12. ...
13. ...
14. ...

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

C. Część źródłowa

Pyt. red.: Czy Pan brał udział w plebiscycie wódnośląskim w 1920 r.?

Odp.: — Byłem tylko obywatel obserwatoru tych wydarzeń

Pyt. red.: Co Pan pamięta z tego okresu czasu?

Odp.: — Plebiscyt był dla mnie bardzo ważny, ponieważ polski "Narodowy" stał się z przyczyn politycznych i ekonomicznych, podlegał, że była ludność powstała z niemieckiego stanowiska ludności polskiej. Tymczasem plebiscyt przegrał, przegraliśmy.

Pyt. red.: Jak pan sobie, ostatecznego podziału plebiscytu?

Odp.: — Oboje strony, zarówno strona polska, jak i niemiecka, miały równe szanse. Jednak Polacy tych szans nie wykorzystali. Nagro propagandą i dekadencją, nie spełniała swego zadania. Za mało mówiono o tym, że leżała. Niemcy pracowali dobrze, a my nie. Komitety plebiscytowe.

Przed. Na czym polegała działalność niemieckich
Kom. Pol. w okresie 1918-1920?

— Tak, kamiet na polowa sę w Saturnie
Głowy w motorem by to drożo kosztował
którego kierowali całą akcją, plebiscytus
i propagandę.

Wobec brzochnali ciąż akcja, przedsięwzięcia
P. red. Czy pan pamięta maximska tych ludzi?
Ciepło Richter i Sakredel Sakredel był
polskiego pochodzenia w polskim domu.
Rector Hebscykowi skłamał o polskości
Domarski, Nidekowski - autokrebr,
Domarski - rokeny Polak lecz miał
szlachetkie poglądy i spornie polskiej
miejscu skądś się pomógł
P. red. Takie...

Pytanie: Jakiego rodzaju interesy obywateli
Odp: Wzrost polsko-rosyjskie?
Zachodziła była obawa, że interesom
się za wojnę Rosji, zachodziło
tylko o to aby ziemie Prusów
do Polski

Wojciech

na Polaków i Niemców do plebiscytu? — Przepaganda polska, że okradają. Dożył się
za dobre Niemcom ich okradalność w okresie
plebiscytu. Wymy, bo przecież zarząd był
mimo to, ale Polacy nie umieli ich wykonać.
stać. Niemcy szantażowali, zysy, ci, którzy
na głosowanie. Polskie komitety plebiscy-
towe zamierzwały te czynności. Do nas
no Polscy przyjeżdżali. Łuckie z Polakami
na swój własny koszt, lecz nie zostali
zger. do głosowania z powodu braku
kampanii na Powiatu, mimo że tu się
zrobili. Z drugiej strony, która przy-
jechała głosować nie wszyscy zostali do-
płać. o głosowanie. Niemcy nato-
miast mieli walny przejazd. Polacy ko-
miitet Plebiscytu Polacy go nie spełnił
zaślania. Organizowano wieczerki, zabawy
i na te cele przeznaczono na prolepo-
dobnie część funduszy plebiscy-
nal. Jak był skłunek obywateli do plebiscytu.
— K. Napięte cały kluczek między Polakami
wszyscy, ale z tam strony polskie nie
wykazywały niechęci. Ludość z ma-
nie była uswiadomiona. Wasi- - my nie
głosowali, ani za Niemcami ani za Pol-
kami. Sierakowski nie angażował się
wtedy czasu spędzał za granicą niż w
Polsce.

Wielki niech był stasunek obywateli do plebsu? Odp. — Woplem cały kluczek majątków Sieraka wskich, ale i tam głośno polskie nie wykazywały się. Wskazano i majątków nie było rozumieć. Wskazano i majątków nie było rozumieć. Wskazano i majątków nie było rozumieć.

Pytanie: Czy ludność polska organizowana jakies
inne organizacje manifestacje?

Adp. Tak, lech me spemiat, one swę neli
za molo było zabaw a za mato sław.
Talnosci. No part mowiska me
me edukacja. Przewodnik dziaćce

Oslo. W 1936 Niemcy

— Złoty się sporadycznie wypadł, napadło na ludność polską, Niemcy pod niemiecką protekcją pobili

Przed: Niezyskał pan o tym by Niemcy z sympatją odwrócić się do Polaków?

Oslo: — Tak, to przytłacza jeden z Niemców ostrego i wyjątkowego ostrykującym się napadnie. Niemcy nie chcą Niemcy byli porażeni ustosunkowani do Polaków. Wreszcie o ile Polak dobrze symulował się ze swoich obywateli

Przed: Jaki był skuteczek Niemców do Polaków

Oslo: — Debiutem wyjechał do Polski, a do tych którzy pozostali Niemcy specjalnie nie przebiegał, się

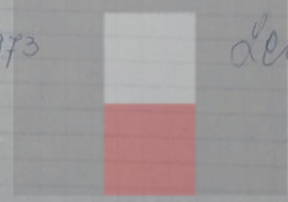
Simorozam zgodzić relacji z moją wypowiedzią
i zaznaczyć, że nie ma wyjątków, gdyż maksymalnie
i do czasu uciążliwych

a) z ujawnieniem mojego użycia

b) bez ujawnienia mojego użycia

Autoryzowano 28.07.1973

Leone Hym

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
WOLSZTYNIE

5

28. VIII. 1941

Lena Greywick

Formularz ewidencji

A) Część ogólna

- 1) Plebiscyt na Ruristę w 1920 roku.
- 2) N celu zbadania przyczyn przegranej plebiscytu. Aut. rękopis
- 3) Kto Należał do Historyków przy UB w Gdańsku
- 4) Jaki użył
- 5) Biuro pow. Strum
- 6) Wywiad przeprowadzony przy pomocy pytań
- 7)
- 8)

B) Część personalna

- 1) Franciszek Szware, 28.11.1896r. Biuro
- 2) Szkoła podstawowa w województwie gdańskim w Olsztynie
- 3) Rolnik posiadający przyswój gospodarstwo
- 4) Nie
- 5) Nie
- 6) Był uczestnikiem wyłączenia
- 7) Jan Szware chętnie zgodził się na udział w wyłączeniu, mimo-
miał wsi mógł się wycofać
- 8) Nie
- 9) Jan Martyniak, Siedlce
- 10) 17
- 11) Siedlce, student
- 12) Instytut Historii UB Gdańsk ul. Witolda 24/66
- 13) Czołuch kół
- 14)

Był Jakiś część mieniaców Benona Hauwala
Polacy?

Odp. Benona było męz na jst polski.

Cyt. Czy wystąpił mieniac Benona mieniaców
mowacych po polsku mieniaców za Polaków?

Odp. Ewangeliści mowacy cyko po polsku nie
byli Polakami. Wst z tych ludzi była
Hawuram, i a czuli są Polakami. 250%
procent mowacych po polsku 5% do 6% ude-
żało do Związku Polaków i byli to byli
fraudantami Polakami. Taka bardzo często
mówili do Centrum Katolickiego.

Cyt. To ludzi w Bawonii głosowało. Ze
Polacy?

Odp. Niemcy sprowadzi li ludzi urodzonych tutaj
i bli przeważli o rożniach polskości.
Jedynie parat katolicki i 80% frekwencji
za Polacy.

Cyt. Czy wszyscy mowacy po polsku głosowali
za Polacy?

Odp. Nie, bo a co mówili do Centrum Katoli-
ckiego głosowali za Niemcami. Ksiądz Pullisa,
który mówi po polsku, ale był z Niemcem
był prześladowany przez Niemców. Ksiądz ten
namawiał ludzi do głosowania za Niemcami.
A nawet 1/4 mieniaców ^{Benona} głosowała za Polacy.

Pyt. Jakich pan znał kręgi polskie,
tzw. Polaków francouznych?

Odp. Mnie ich nie znałem, ale był Jan
ks. Piwa z Kłodzka, ks. Sochaczewski
z Kłodzka i ks. Potomski z ^{Strawna} ~~Strawna~~ ^{Strawna} ~~Strawna~~.

Pyt. Jakiego rodzaju polskie działalności w Poznaniu?
Odp. Organizacji Solidna do której m. in. na-
leżał Berenelt, Szwarc Jan - a sumie liczy-
ła ona do 10 000 (według danych 1900 r.).

Pyt. Jakiego rodzaju były te organizacje?

Odp. Oni brali udział w polskiej. Byli w-
brojeni w broni, którą samemu nosili.

Pyt. Czy w Poznaniu byli wroci?

Odp. Tak, jak było zebranie to oia przypiechali.

Pyt. Jakiego rodzaju polskie były?

Odp. Była Biblioteka polska.

Pyt. Czy były organizacje w Poznaniu?

Odp. Polska wroc była organizacją tamtę gdzie
teraz jest sklep spożywczy. Tłumaczenie

sy z plucie. Miał przemianę. ks. Senga

ale Niemcy rozbiti to zebranie (pożycili 1900)

Opis tego było zebranie w Bernolka na

podwórku (wtedy przypiechali wroci). I to

zebranie sy odbyło.

Pyt. Czy niekiedy pan o możliwości inter-

wejni zbrojnej armii Hallera?

Odp. Nie.

Wierzę, że państwo polskie upadnie i zostę
Niemcy Was nie przyjmą, a państwo
polskiego nie będzie.

Stwierdzam zgodność treści z moją wypowiedzią i gwarantuję
za wykorzystanie tych wiadomości do badań naukowych.

- a) z użyciem mojego nazwiska,
- b) bez użyciem mojego nazwiska

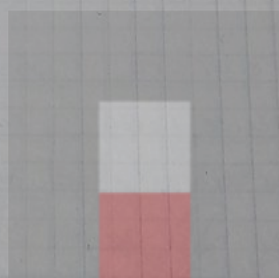
Autoryzowano dn. 29.07.1972

Janusz K. Jankowski

INSTYTUT PÓŁNOCNY

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
W OLSZTYNIE

Pyt. Czy orientował się pan jak wyglądała
sytuacja wrocławska w Białej Górze?
Odp. Zdecydowanie wyglądała inaczej. W Białej Górze
Mancypalem w Białej Górze był Niemiec, i
który był zdecydowanie Polakiem.
Niemcy dawał po polsku.
Pyt. Czy w Białej Górze była polska szkoła?
Odp. Nie, była niemiecka - mianowicie był
Schumann.
Pyt. Czy zdarzały się przypadki, że Polacy
rezygnowali z przynależności do niemieckiej
szkoły i chcieli iść do polskiej i przechodzić
na niemieckie?
Odp. Nie, nie było.
Pyt. Czy był pan o wojnie polsko-rosyjskiej?
Odp. Nie.
Pyt. Jak wyglądała propaganda niemiecka?
Odp. Niemcy rozwinęli swoje plakaty, otulili
tę, że, jeżeli gospodarz do miasta przyjdzie
wtedy, który cięgnie słone łosie, gospodarz
wtedy do miasta musi iść, więc i sp.
- pod plakatem napisano, to jeżeli gospodarz Niemiec
obok tego plakatu był inny, przedstawił, z
którego pędzą ciemnego konia, który cięgnie
chwała słonia - to jeżeli gospodarz Polak
tego typu plakatu było więcej.
Niemcy propagowali hasła, że Polacy z
tych ziem wzięli kłosa, Prakuści jako
Niemcy, jako że polskie z rękoma niemieckimi.

D) Część krytyczna

- 1) usterkanie prawa Smarce, gwałt 14-16^{tych}
- 2) atak Henry Gwiliński z strony łowczyrzecce
- 3) Gwałt Francis Smare nie był właściwie powołanym o tymczasie nie stawiano pytania o powołanie nikogo z przyczyn (nypomnieli jęo było były prostonami przez 20^{tych}). Podważając powołanie, przynajmniej dwóch świadków o uchwalejeli cofermentacji były stawa również powołania.
- 4) Same personalno zonalę powołane przez powołania bez zainicjowania zarzutu.
- 5) Odwołanie na dokonane pytanie opierał na przesłuchaniu i jego okoni że kimał plebisytu nie nic opierał.
- 6) Postać adw. p. Heilmann z Białej Góry oraz p. Szpi namieszkiej i adw. nie przy w Radomskiego.
- 7) W toku tymczasu nie nasunęły z innymi zagadnieniami ukoni.
- 8) —
- 9) Cel tymczasu został w miarę realizacji. Rozmowa z adw. szpi przekazał namieszkiej miejscowości jako przelocia no kimał plebisytu.
- 10)

28.08.1941

J. Kępczyński

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
WOLSZTYNIE

10

- 45

10

- 45

10

[illegible]

na drugi dzień u Pustolubów zabrano
Pyt red. Czy pamięta kiedy to było?
Odp. — Na kilka dni przed plebiscytem
Pyt red. Gdzie odbywały się zbiegi?
Odp. — W okolicach wsiach. W Pustolinie wio.
niez się odbywały. Stamtąd wybieżeli
Pyt red. Jaka była panu rola w omawianych wyje-
żdżach?

Odp. — Roznosiliśmy plakaty, ulotki polskie, np. do
wsi Sztumskie Pole, gdzie Niemcy organizo-
wali manifestacje, na rzecz polski Niemcy
z wyjątkiem uczestników, nie mogliśmy wjechać
skłócić i doprowadzić do starcia z ludnością
polską. Baliśmy się Niemców, ponieważ
oni przestawiali być króć brali udział
w nich.

Pyt red. Skąd panu otrzymana literatura - ulotki, pla-
kаты?

Odp. — Z Komitetu Wyborczego Prawoślubowic
przeznaczono ulotki, plakaty, gazety o obywatel-
stwie.

Pyt red. Czy była uwaga na ulotkach?

Odp. — Była uwaga o tym aby głosować za Polską.

Pyt red. Kim byli ci ludzie którzy przemawiali na
miejscach?

Odp. — Nauczyciele, księża, w Pustolinie przemawiał
pan Sierga (miejscowy), pan Bara
które odbywały się na wolnym powietrzu, a
także w mieszkaniach np. u Kąkubowskich,
Barnetów. Niemcy często uszczelniali
dobre.

Pyt red. Czy istniały jakieś związki, polskie w okresie
plebiscydu?

Odp. — Raczej nie, powstawały one po plebiscyście
istniał natomiast teatr polski oraz chór
który wyjeżdżał z występami do okolicznych
wsi.

Pyt red. Co panu słyszała o Szkole?

Odp. — Słyszałam, brzd ukończył manifestacje
np. w Pustolinie.

Pyt red. Kto należał do Szkoły?

Odp. — Należało wiele osób, także nie pamiętam
Pyt red. Czy istniały jakieś składy broni?

Odp. — Na pewno tak, tam się wzięli żołnierze
Pyt red. Czy istniały jakieś brygady niemieckie? Jakiej?

Odp. — Tak, istniały. Nie pamiętam jakie

Pyt red. Czy Polska otrzymała pieniądze?

Odp. — Dawał rząd polski pieniądze komitetowi wy-
boremu. Był mowa o placenie za bawę z tymi
pienizkami.

Pyt red. Czy na miejscach występował również klubowicz-
ski, Kłosa, Kłosa, Chędkowski, Dąbrowski

Odp. — Tak, przyjeżdżał Złoms, Chędkowski, Dąbrowski
Sierakowski często przebywał w Pustolinie

Pyt red. Czy istniały kontakty z Polską?

Odp. — Tak, przyjeżdżał Złoms, Chędkowski, Dąbrowski
Sierakowski często przebywał w Pustolinie

4.
12
Odp - O okresie plebiscytu przyjeżdżali Polacy?

Pyt. red. Czy Niemcy przyjeżdżali do górnictwa do Rłhu?

Odp - Wtedy, ale zalewały się wyrobiska, że zwałina. Polacy nie mogli kupić gospodarstwa, a jeżeli, to droższe.

Pyt. Jaki był stosunek ludności niemieckiej do wojny polsko-rosyjskiej z 1920?

Odp - Nie interesowano się tymi sprawami?

Pyt. red. Czy łączono się z możliwością zbrojnego wywołania tych terenów?

Odp - Przed plebiscytem tak, później już nie. Po plebiscywie pokazaliśmy polskiemu społeczeństwu, że Niemcy zabierali okupację wyzyskiem przez nas, eksalując na prześlakach.

Pyt. red. Czy po plebiscywie Polacy wyjeżdżali do Polski?

Odp - Tak, wyjeżdżali. Z Tostalina wyjeżdżali niemieccy.

Pyt. red. Jak odnosiło się do robotników sezonowych?

Odp - Wyłącznie zdawały się także wyprawa na polskiemu na stronę niemiecką. Robiono to pod gotowym propagandą niemiecką - ota chleba.

Wypowiedzi uczestników:

Pyt. red. 1) Czy istniały wypadki ekologicznego katepocizmu, o wyjazd polskiego aby wstąpić w wojnie polsko-rosyjskiej, o powstaniach stóskich?

Odp - Miejscowa ludność nie brała udziału jeżeli już to jako robotnicy którzy tu przybyli z Polakami.

Pyt. red. 2) Czy można było złączyć się w tym okresie (1920) z komunistami niemieckimi na tym terenie?

Odp - Tak czyniło ale nie przypominał sobie wyjazdów by współpracowali z Polakami.

Pyt. red. 3) Jaki był stosunek komunistów do przywrócenia tych ziem, czy powinni wstąpić do Niemca czy do Polski?

Odp - Niemiec zawsze był Niemcem i nawet w wypadku komunistów występował przeciwko Polsce.

Pyt. red. Czy członkowie partii Centrum oddawali na propagandę niemiecką?

Odp - Tak czyniło, zwalczali wszystko co było polskie.

Stwierdzam zgodzić się z moją wypowiedzią i zgodzić się do na wykreślenie jej do celów naukowego a) z ujawnieniem mojego nazwiska b) bez ujawnienia mojego nazwiska
Pracownica Trainska

D. Część krytyczna

4.
12

1. Wywiad został przeprowadzony w domu pani Franciszki Bychowski w Pustolu dnia 26. VIII. 1974 o godz. 14.30
2. Osobą prowadzącą był Aleksander Alemp
3. Pani Bychowska z ekscytacją się na powrocie, skromnie wyznała. Była bardzo miła i starała się w miarę możliwości przypominąć jak najwięcej wiadomości z tego okresu. Wskazywała na album z zdjęciami chorego i zdjęcie do którego należała.
4. Swoje dane personalne podała bez jakichkolwiek zastrzeżeń, po skróconym wywiadzie.
5. Opierała się wyłącznie na własnych doświadczeniach i spostrzeżeniach z okresu plebisyki. Nie czytała nic na temat emigracyjnych wydawnictw.
6. Podała adres pani Raske z Pustolina - jako uczestniczkę w plebiscyście.
7. W domu wywiadu nie ujawniły się inne zagadnienia układowe.
- 8.
9. Cel został prawidłowo osiągnięty. Uważam że wymienionym przekazała wszystkie wiadomości które pamiętała. Nie potrafiła wymienić imion i nazwisk, faktów. Długość zajęć ok. 20 min.

10.

28. VIII. 1974 r.

Teofil Przywicki

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
WOLSZTYNIE

Formularz źródła relacyjnego

13

A) Część ogólna

- 1) Plebiscyt na Pomorzu w 1920 r.
- 2) W celu badania przyczyn przegranej polskiej, tzw. Alt-mankowy
- 3) Kółko Naukowe Historiów przy UG w Gdańsku
- 4) Jak rozróż?
- 5) Trzaskiowa pow. Setum
- 6) Wyniad przeprowadzony przy pomocy pytań.
- 7)
- 8)

B) Część personalna

- 1) Naida Wierelma, 22. II - 1901 r. Koneczna
- 2) Szkota podstawowa - niemiecka
- 3) emeryt Setum Biała Góra pow. Setum
- 4) Nie
- 5) Nie
- 6) Była uczestniczką oświatowych wykładów
- 7) Bardzo często uczestniczyła w odpowiedni.
- 8) Nie
- 9)
- 10) Jan Skarbyński, leśniczy pow. Malbork
- 11) średnie, student historii UG
- 12) Instytut Historii UG Gdańsk UG ul. Kościelna 24/26
- 13) otwierała
- 14)

C) Czyś zrodzona

Pyt. Jak (wygląd) sytuacja narodowościowa
w Kowieńskiem, w której polskiej?

Odp. Kowieńskie było węg. mieszane. Gospodare
w większości mówili po polsku, ale część z nich
była ewangelickimi.

Pyt. Jak organizacja polskiej młodzieży w Kowień-
skiem?

Odp. Hr. Szlachowski założył Towarzystwo św. Krzyż
Święci przyjeżdżali z Warszawy i Siedlca i
organizowali sebrania.

Pyt. Czy sebrania odbywały się często?

Odp. Bardzo często. Pamiętam, że po
raz pierwszy przyjechał pan Taborski, który był kie-
rownikiem propagandy. ^{z Poznania} Ciepło przemawiał na se-
braniach. Dawał też wskazówki naszej młodzieży,
która też przemawiała.

Pyt. Czy Niemcy próbowali rozbić te sebrania?

Odp. Nie.

Pyt. Czy słyszała pani o organizacji "Łokot"??

Odp. Nie pamiętam.

Pyt. Czy słyszała pani o trudnej sytuacji Polaków
w tym okresie?

Odp. Tak, ale my nie myśleliśmy, że Polska przestanie
iść dalej.

Pyt. Czy docierały do was polskie gazety, kresle?

Odp. Tak, na sebraniach. Laskowski przynosił
gazety "kuba spod Hartenburga" gada.

INSTYTUT PÓŁNOCNY

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
W OLSZTYNIE

Pyt. Czy z komendanta był kontakt do wyjazdu
polskiego?

Odp. Tak - Półabla Melasander, Holsti, ^{klasy} Wiśniewski,
Heisterger atypali na francie 'Kuchodum do
armii Hallera.

Pyt. Jak by wyglądał kontakt z Sierżantem?

Odp. Nymau. On był z podziemnego polatunku,
ale zachował poczucie neutralnej

Pyt. Czy brata Jana udział w podziemiu. Prze-
jętych.

Odp. Zaraz.

Pyt. Jak był przebieg plebiscytu?

Odp. Wtedy emigracja przybyła z Niemiec.

Audne ci mówili po polsku, ale głosowali
za Niemcami.

Do nas, do domu w komendancie przyjechał
z Niemcami ojciec brat z ^{uzmian} Holstami. Oni głosowali

za Niemcami i z tego powodu się politycznie
i oni szybciej musieli wyjechać do Niemiec.

Pyt. Czy ujemne wyniki plebiscytu wpłynęły na
stabilizację polskości na tych terenach?

Odp. Kiedy mówili, że Polska była 3 razy niedu-
ża i będzie 3 razy ^{złogowana} większa. Ludzie mówili;

że Polska powstała. ^{ARCHIWUM} ^{INSTYTUT} ^{WOLSZTYNIE}

Pyt. Jak były konsekwencje narodowościowe
przebiegu plebiscytu?

Odp. Po plebiscywie wielu Polaków wyjechało
do Polski a na ich miejsce przybyli Niemcy,

(ok. 10 rodzin uciekło do Polski).

Pyt. Co pan słyszał o Paulu Lindberghu? AS
Odp. Lindbergh był zakonem i okazywał
segoz Paulu. Ja okazywałem mu się,
Pyt. ale istniała ustawa zakazująca zabijania
żydów. Polakom to promieniowało z granic.
Pyt. Czy po przeobrażeniu plebisytu Niemcy
stworzą republikę wobec Polaków - abdykacji?
Odp. Tak, usuną Polaków z zajmowanych
stanowisk. Moja rodzina miała zamiar
się przeprowadzić do Polski ale matka zmarła
zastawiając, że tu Polska była i będzie i
złatego zostanie.

Stwierdziłem zgodności planu z moją wypowiedzią i zgadzam się
na wykorzystanie tych materiałów do badań naukowych
z wyjątkiem mojego nazwiska.
~~z bez wyjątkiem mojego nazwiska,~~
Autoryzowano dn. 28.08.1992

Wojciech Wójcik

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
WOLSZTYNIE

2) Czego dotyczy

16

- 1) mieszkanie pani Wiedman, godz. 12-14⁰⁰
- 2) dr Józef Godlewski
- 3) pani Kiedman nie była poinformowana o wykładzie, ponieważ rozmowa odbyła się w domu, z wykładem miała przeprowadzić uczestnicząc. Pani Wiedman wykazała dużą ciekawość i dyskusję i rozmowę, a następnie nie było żadnych cywilizacji i trudności z przeprowadzeniem wykładu.
- 3-4) Rozmowa gołębnie ze wsi kowczanów, od urodzin lat zapisała się pracę na roli, obecnie jest na emeryturze
- 4) im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie
- 5) Rozmowa opierała się głównie na własnych spostrzeżeniach
- 6) Nowych adresów nie podała
- 7) w trakcie wykładu nie było żadnych zapowiedzi ubocnych
- 8) Informacje były w miarę wyczerpujące, rozmowa była uprzejma i w miarę prosta -
- 9) ARCHIWUM PAŃSTWOWE W OLSZTYNIE
- 10)
- 11) 10 IX - 1971r. Jan Kartyński

A Część ogólna

1. Plebiny na Pomieście w 1920 roku
- 2.
3. Kto Naukowe Historyków przy UG
4. Jak mycej
5. Mirany, parcia Portolun, pon Setum
6. Hymnad terenony z wykorzystaniem Kwestionariusza pytań,
- 7.
8. Odpis pisma Hogenwalskiego Kom. Frontu Narodowego w Olsztynie do p. Jęwo-
tona (nr 157/56) w sprawie nadania, jakie politycznej w Urzędzie
pon Olsztyn imienia Jej Brata Bolesława

B Część personalna

1. Halena, Jęwo-tonie - Radłke, ur. 5. VII 1910 r.
2. 8 klas, radłcka, nadal przeżyje na wstępnym gospodarstwie,
3. Mirany pła Portolun, pon Setum,
4. Mgdy nie udkielata hymnad na interesujący nas temat,
5. Była uprzedzona o hymnadzie przez celownię o boza 24 VIII 1971 r.
6. Była świadkiem badanych wydarzeń,
7. Nazwisko p. Jęwo-tonie jako świadka plebinytu podał ob. hieccereycki
ze Setumu. Pierwszy kontakt nawiązano w miejscu respondentki 24 VIII
1971 roku.

8. Me nie czytała.

9.

10. Aleksander Klomp, 21 II 1948 rok w Gdaniku,
11. Miepette myce, student Historii UG w Gdaniku
12. Gdynia - Orłowo, ul. Przemysłowa 18 m.1, Instytut Historii, Gdanik
i Kładki 24/26.
13. celunek kota,

14.

INSTYTUT PÓŁNOCNY
im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
W OLSZTYNIE

1. Pyt. Co pan słyszał o plebiscytach?

Odp. Przyjeżdżali z Hestfalu, z Niemiec żeby głosować.

Pyt. Kto przewodził narodowościowo w Miranach?

Odp. Mierkalu u niego Polaków Niemcami byli karczmarscy nauczyciel.

Pyt. Kto występował na wiecach?

Odp. Przyjeżdżali Sierakowski z Kaptana, von Pianska [jej syn zdanem rocznieczym niemieckim obecnie w Sopocie] dwuletnia Michałowa.

Pyt. Jakże zorganizowano wiecie?

Odp. W prywatnych domach m.in. u mego ojca Frankuska. Jako-
toż. Ojciec rozmawiał nocą plakaty, które były czytane
przez Niemców. Kto oglądał, na naszych rybach niemieckie
plakaty przedstawiające rodzinę. Na niej w języku niemieckim
pisało: „my chcemy mieć chłopców, mamy głosy za Niemcami”.
Głosowanie odbyło się w szkole. Do komisji wyborczej należeli:
Baczewski, [p. Jędrzejowski] nie jest tego zbyt pewny oraz H. Schmitz Gier-
ski (zm. w 1945 roku). Ojciec był mężem zaufania Zmęski Polakini w Niemczech
Dziatassam tego Zmęski byli, hr. Sierakowski, Bengel, a w szkole Zmęski.
Mironowska

Pyt. Czy ojciec utrzymywał działalność na rzecz polski?

Odp. Miał bardzo dużo przykrości ze strony Niemców. Wybijano nam szyby
w oknach, występował przeciwko niemu nauczyciel Neugebauer.

Ojciec nie mógł pracować, bo chodził na polskie zebrania.

Dostał w końcu pracę u hrabiego w Michorowie.

Pyt. Kto przyjeżdżał na zebrania do ojca?

Odp. Przyjeżdżali, Bacz, Baczewski, hr. Sierakowski z Kaptana, Kazimierz
Donimurski z Czarną.

Pyt. Co słyszała pani o działaniach „sokola”?

! Respondentka odpowiedziała na srobowane pytanie, gdyż zaczęła mówić o „Młodym Polaku w Niemczech” I.

Pyt. Czy Polacy gromadzili broń przed plebiscytem?

Odp. Głównie miał schowany broń (coś małego).

Pyt. Czy były walki między Polakami i Niemcami?

Odp. Nie wiem. Były plany walki organizowane przez Dorosimskich, Płanickich, którzy fundowali, kawy, płacąc. Polonistów przedstawiały np. później w walki.

Pyt. Czy Polacy finansowali akcję plebiscytową?

Odp. Miał nie dostać pieniędzy, chociaż podobno z Polaki nadto dawał jakieś fundusze.

Pyt. Czy Niemcy przygotowywali się do plebiscytu?

Odp. Tak. Niemcy nie mieli.

Pyt. Jak wyglądała na Pomorzu wiadomość o wojnie polsko-radzieckiej?

Odp. Był spokój. Każdy czekał na Polskę.

Pyt. Czy słyszała pani o armii Hallera?

Odp. Nie, nie słyszałam.

Zgadzam się na wykorzystanie mojej relacji do celów historycznych naukowych.

3 VIII 1972 r.

Radtke Waleria

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
WOLSZTYNIE

10. Łosi kufcowa

19

1. Był nad przeprowadzono w mieszkaniu respondentki w Miranach. Pani Jędrzejowska rozmawiała z nami 25 VIII 1971 między godziną 13-14 stg.

2. Piotr Klemp.

3. Rozmowa nie była zakończona naszym przyjazdem, choć dopiero co została po popołudniowej drzemce życiennie ułożona do redaktora i osoby towarzyszącej starała się odpowiadać na wszystkie pytania. W trakcie rozmowy odstąpiła rozmówcom wiele paragrafów notami, a P. Klemp dokonał na miejscu odpisu jednego dokumentu, który stanowi załącznik do formularza śledztwa relacyjnego. Respondentka nie wypowiadała się o dyktando o innych jej nie stwierdzono żadnych przesłanki niemożliwych prowadzenie swobodnej rozmowy.

INSTYTUT PÓŁNOCNY

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

4.

5. Prośba oddać wspomnienia 10 letniej wówczas p. Jędrzejowskiej i późniejsze opowiadania jej ojca.

6. Rapsy i Kerner z Starego Targu.

7. Respondentka jako jedyna nasza rozmówczyni podała nam treść niemieckiej ulotki plebisytowej.

8. Utrudniona. Patrz p. 5.

9. Rozmówczyni nie była w stanie odpowiedzieć na szereg postawionych jej przez redaktora pytań. W niektórych zagadnieniach zarejestrowanych (niemieckie ulotki, broni osobista ojca) wykazała nam dość znajomości rzeczy.

10.

11. 1. IX 1971

Aleksander Klemp